

СВЕТИ ВАСИЛИЙ ВЕЛИКИ

БЕСЕДА ЗА ТОВА, ЧЕ БОГ НЕ Е ВИНОВНИК ЗА ЗЛОТО

Печата се по изд.: Творения Василия Великого, архиепископа Кесарии Кападокийской. Изд. 4, ч. 4. Свято Троицкая Сергиева Лавра, 1901.

Много мъдрост ни показва чрез светия псалмопевец цар Давид действащият в него Дух. Понякога пророкът, описвайки собствените си страдания и мъжеството, с което посрещал негодите в живота, чрез своя пример ни оставя най-ясното учение за търпението. Например когато казва: *“Господи, колко се умножиха враговете ми!”* (Пс. 3:1). А друг път той изобразява Божията благодат и бързината, с която Бог помага на истински търсещите Го, и тогава казва: *“Кога викам, чуй ме, Боже на моята правда!”* (Пс. 4:2), изразявайки се еднакво с пророка, който казва: *“Ше извикаш - и Той ще каже: ето Me!”* (Ис. 58:9), тоест не успял още да позове, и Божият слух е доловил вече края на призива. Още, принасяйки молитви и моления към Бога, ни учи как живеещите в грехове трябва да умилостивяват Бога. *“Господи, в яростта Си не ме избличавай и в гнева Си не ме наказвай”*

(Пс. 6:2). А в дванадесети псалом показва някаква продължителност на изкушението с думите: *“Докога, Господи, ще ме забравяш докрай?”* (2 ст.) - и в целия псалом ни учи да не губим дръзновение в скърбите, но да очакваме Божията милост и да знаем, че Бог според особеното си домостроителство ни предава на скърби според вярата на всекиго, изпращайки съответни изпитания.

Затова, като казва: *“Докога, Господи, ще ме забравяш докрай?”* - и: *“Докога ще скриваш лицето Си от мене?”* - веднага преминава към безумието на невярващите хора, които, щом срещнат дори малко огорчение в живота, непонасяйки затруднителните обстоятелства, тутакси започват да се съмняват в мислите си: грижи ли се Бог за нашия свят, следи ли делата на всекиго, въздава ли всекиму справедливо? После, като видят, че неприятното им положение все още продължава, затвърдяват лукавото си мнение и решително мислят в сърцето си, че няма Бог. *“Рече безумен в сърце си: няма Бог”* (Пс. 13:1). А който е вложил това в ума си, той вече без предпазливост се отдава на всеки грях. Защото ако няма съдия, който въздава всекиму според делата, то кое би възпрепятствало да притесняват бедния, да убиват сираци, да умъртвяват вдовица, да се осквернят с нечисти и мерзки страсти, всякакви скотски възжеления? Затова като следствие от мисълта, че няма Бог, прибавя: *“Развратиха се човеците, извършиха гнусни дела”* (ст. 1). Защото е невъзможно да се отклони от правия път този, който не боледува в душата си от забравяне на Бога. Защо езичниците са предадени *“на извратен ум - да вършат това, що не прилича”* (Рим. 1:28)? Не е ли затова, че казаха: *“Няма Бог”*? Защо те паднаха в *“срамотни страсти: жените им замениха естественото употребление с противоестественно; също и мъжете”* (Рим. 1:26-27)? Не е ли затова, че *“славата на нетленния Бог измениха в образ, подобен на тленен човек, на птици, на четвероноги и на влечуги”* (Рим. 1:23)?

Затова като действително лишен от ум и разум е безумец този, който казва: *“Няма Бог.”* Но близо е до него и ни най-малко не отстъпва в безумието му и онзи, който казва, че Бог е виновник за злото. А предполагам, че грехът им е еднакво тежък, понеже и двамата в еднаква степен отричат благия Бог: първият - като казва, че няма Бог, а вторият - твърдейки, че Той не е благ. Защото, ако Бог е виновник за злото, то очевидно не е благ. И в единия, и в другия случай се отрича Бога.

“Откъде - казват - са болестите? Откъде безвременната смърт? Откъде унищожението на градове, корабокрушенията, войните, епидемиите? Това е зло - продължават - и впрочем всичко това е Божие произведение. Ето защо кого друго освен Бога да считаме отговорен за станалото?”

И така, доколкото засягаме често повтарян въпрос, тръгвайки от някое прието от всички начало и по-внимателно разглеждайки предложения въпрос, ще се опитаме да направим за него разбираемо и подробно изяснение.

Необходимо е предварително да утвърдим в мислите си следното: доколкото ние сме творение на благия Бог и сме във властта на Този, Който устройва всичко, което ни засяга - и важното, и маловажното, не може да претърпим нищо без Божията воля и ако нещо търпим, то не е вредно или не е такова, че да би могло да се промисли нещо по-добро. Защото, макар смъртта да е от Бога, без съмнение тя не е зло; освен ако някой нарече зло смъртта на грешника, понеже за него изходът отгук става начало на мъчения в ада. Но пак не Бог е причина за злините в ада, а ние самите, защото начало и корен на греха е онова, което зависи от нас - нашата свобода. Възпирайки се от злото, бихме могли да не търпим никакво бедствие. Но доколкото сме уловени в грях от сластолюбие, можем ли да представим някакво благовидно доказателство, че не сме станали виновници за своите собствени горести?

Затова едно е злото само в нашите усещания, а друго е злото в собствената си природа. Злото само по себе си зависи от нас като несправедливостта, разпътството, неразумието, плахостта, завистта, убийствата, отровите, лъжливите дела и всички еднородни с тях страсти, които, осквернявайки душата, създадена по образа на Твореца, обикновено помрачават красотата ѝ. Освен това зло наричаме онова, което за нас е трудно и болезнено като усещане: телесните болки, раните на тялото, недостиг на необходимото, безславие, загуба на имущество, загуба на близки. Впрочем всяко от тези бедствия мъдрият и благ Господ ни изпраща пак за наша полза. Отнема богатството у тези, които го използват за лошо, и така съкрушава оръдието на тяхната неправда. Изпраща болести на ония, за които е по-полезно членовете им да бъдат свързани, отколкото безпрепятствено да се устремяват към греха.

А гладът, сушата, дъждовете са някакви общи бедствия за цели градове и народи, чрез които се наказва злото, превишило мярата. Както лекарят, макар да причинява на тялото неудобства и страдания, все пак е благодетел, понеже се бори с болестта, а не с болния, тъй и Бог е благ, когато чрез наказание на частите устройва спасение на цялото. Те не обвиняваш лекаря, че той в тялото едно реже, друго изгаря, а трето свършено отнема. Напротив, плащаш му, наричаш го спасител, защото е овладял болестта в малка част на тялото, докато не се е развила в цялото тяло. Но когато виждаш, че от земетресение се е сринал върху жителите град или в морето се е разбил кораб с пътници, не се боиш да отправиш хулни думи към истинския Лекар и Спасител. Ти би трябвало да разбереш, че при умерени и излечими болести хората имат полза и само от грижите за тях; но когато се оказва, че страданието не отстъпва на лечебните средства, тогава става необходимо да се отдели повреденото, за да не се разпространи болестта по-широко и да не премине в главните органи. Затова, както за рязането и изгарянето не е виновен лекарят, а е виновна болестта, тъй и изгребването на градове, имайки за начало прекомерни грехове, не хвърля върху Бога никакъв укор.

Но казват: "Ако Бог не е виновен за злото, то защо е казано: *"Аз създавам светлината и творя тъмнината, правя мир и причинявам бедствие"* (Ис. 45:7)? И още се казва: *"Слезе от Господа злочестие към портите иерусалимски"* (Мих. 1:12). И: *"Става ли в град злополука, която да не допуснал Господ?"* (Амос 3:6). И в Моисеевата песен е казано: *"Виждете сега, (виждете), че това съм аз, аз съм и няма Бог, освен Мене: аз моря и съживявам, аз раня и аз цера"* (Втор. 32:39).

Но за разбиращия смисъла на Священото Писание нито едно от тези места не крие в себе си обвинение към Бога, че е виновник и творец на злото.

Защото казващият: *"Аз създавам светлината и творя тъмнината"*, обявява с това, че Той е Създателят на творението, а не творец на злото. Творец и Художник на това, което в творението изглежда противоположно, нарекъл Той Себе си, за да не си помислиш, че един е виновник за светлината, а друг - виновник за тъмнината, и за да не започнеш да търсиш друг създател на огъня, друг - на водата, друг - на въздуха и друг - на земята; понеже тези стихии по противоположните си качества изглеждат като че ли противоборстващи една на друга; както и действително се е случило с някои хора, от което те изпаднали в многобожие.

"Правя мир и причинявам бедствие". Особено твори мир у тебе, когато с доброто учение умиротворява ума ти и умирява страстите, въставащи в душата. *"Причинява бедствие"*, тоест преобразува злото и води към по-добро, за да може, преставайки да бъде зло, да приеме свойство на добро. *"Сърце чисто, създай в мене, Боже"* (Пс. 50:12). Не отново да сътвориш, но да обновиш оветялото от греха. И: *"Да създаде в Себе Си от двата народа един нов човек"* (Еф. 2:15). Да създаде не в смисъл да сътвори от небитие, но че преобразува вече съществуващите. И: *"И тъй,*

който е в Христа, той е нова твар” (2 Кор. 5:17). Още и Моисей говори: “Не е ли той твой Отец, Който те усвои, създаде те и те уреди?” (Втор. 32:6). Тук думата “създаване”, поставена след думата “усвояване” ясно ни дава да разберем, че тя доста често се употребява в смисъл на “подобряване”. Затова “творящият мир” твори мир чрез преобразуване и привеждане на злото към по-добро.

Освен това, ако под “мир” разбираш прекратяването на войните, а като зло назовеш трудностите, съпровождани воюващите - дълги походи, трудове, бдения, безпокойства, проливане на пот, рани, убийства, превземане на градове, поробване, отвеждане в плен, жалкия вид на пленниците и въобще всички тъжни последствия от войните, всичко това се случва според справедливия Божи съд. Содом бе изгорен вследствие на беззаконните му дела. Иерусалим бе разрушен и храмът опустошен след покушението на иудеите против Господа. Но как другояче би било справедливо да стане това, ако не чрез ръцете на римляните, чрез които предадоха Господа неговите врагове?

Думите: “Аз моря и съживявам” може да се приемат във всякакъв смисъл. За много хора и страхът е назидателен. “Аз рая и аз цера”. И това е полезно даже в буквалния смисъл на думите, защото поражението внушава страх, а изцелението пробужда любов.

Но ти можеш да намериш в казаното и висш смисъл. “Аз моря” - чрез греха, и “съживявам” - чрез правда. Защото в каквато степен “външният ни човек и да тлее, но вътрешният от ден на ден се подновява” (2 Кор. 4:16). Затова не разбирай, че едного убива, а другото съживява, но че един и същи човек оживотворява чрез това, с което поразява, съгласно притчата, която казва: “Ще го накажем с пръчка, и ще спасим душата му от преизподнята” (Прит.23:14). И така, поразява се плътта, за да се изцели душата: умъртвява се грехът, за да живее правдата.

Когато чуваш: “Става ли в град злополука, която да не е допуснал Господ”, разбирай че в Писанието се говори за бедствия, сполетяли грешниците, за да се обърнат от греховете си. Тъй е казано: “Да те смири и те изпита, та да ти стори отсетне добро” (Втор. 8:16), прекратявайки неправдата, преди да се е разлила безмерно, като поток, удържан от твърда стена и преграден.

Затова болестите, сушата, неплодието на земята и бедствията, срещащи всекиго в живота, пресичат нарастването на греха. И всяко зло от този род се изпраща от Бога, за да предотврати истинските злини. Защото и телесните страдания, и външните бедствия обуздават греха. И така, Бог изтребва злото, а злото не е от Бога. И лекарят премахва болестта, а не я влага в тялото. Разрушаването на градове, земетресенията, наводненията, гибелта на войски, корабокрушенията и всяка гибел на много хора, причинена от земята, от морето, от въздуха или огъня, е следствие, за да помъдрят, да се поправят оцелелите. Затова злото в собствен смисъл, т. е. грехът - най-точното му определение, - зависи от нас самите, понеже по нашата воля е да се предпазим от порок или да бъдем порочни. А от другите злини едни, като подвизите, са нужни, за да се покаже мъжество (например страданията на Иов); а други се изпращат като лекарство от грехове (например при покаянието на цар Давид). И още знаем страшни наказания от друг род, допускани от праведния Съд Божии, които с примера си правят целомъдрени останалите. Така фараонът бил потопен с цялата му войска. Тъй били изтребени предишните жители на Палестина.

Затова, макар че апостолът нарича такива “съдове на гняв, приготвени за погибел” (Рим. 9:22), не бива да мислим, че фараонът е бил лошо сътворен; а напротив, като слушаш за съдовете, разбирай как всеки от нас е сътворен за нещо полезно. Както в големия дом един съсъд е златен, друг сребърен, друг - глинен, а друг - дървен (2 Тим. 2:20), и от личната воля на всеки от нас зависи сходството ни с едно или друго вещество (нравствено чистият и честен човек е златен съд, понисшият по достойнства е сребърен съд, мъдруващият суетно и уязвим от съкрушение - глинен съд, а лесно оскверняващият се от грях - дървен).

И така, научени на това от Бога, имайки понятие кое зло е действително, а именно - грехът, чийто край е гибел, и кое мнимо зло, болезнено като усещане, но имащо сила на добро, като например страданието, изпратено за обуздаване на греха, чиито плодове са вечното спасение на душата - не се огорчавай от разпоредбите на Божието домостроителство и въобще не считай Бог виновен за съществуването на злото и не си представяй, като че злото съществува самостоятелно. Злото е липса на добро. Сътворено е око, а слепотата е произлязла от загубата на окото. Така, ако окото по своята природа не подлежи на повреждане, нямаше да има и слепота. Тъй злото не съществува само по себе си, но се появява при повреждане на душата. То не е неродено, както говорят нечестивите, които

правят лукавото естество равночестно на благото естество, признавайки и едното, и другото безначални и висши по произход; то не е и родено, защото, ако всичко е от Бога, то как от благия ще произлезе зло? Безобразното не произлиза от прекрасното, порокът не е от добродетелта. Прочети историята на мирозданието и ще намериш, че там *“всичко, що създаде (и ето), беше твърде добро”* (Бит. 1:31). Затова злото не е сътворено заедно с това, което е добро. Но и разумните твари, произлезли от Създателя, не са приведени в битие с примес на лукавство. Защото ако телесните твари са нямали в себе си зло при създаването си, то още повече разумните твари, толкова различни със своята чистота и святост.

Но все пак злото съществува и е очевидно колко много е разпространено в целия свят. Затова казват: *“Откъде е то, ако не е безначално и не е сътворено?”* Изследвайки това, ще попитаме откъде са болестите? Откъде са телесните повреди? Болестта не е нещо неродено, но тя не е и създание Божие. Напротив, животните са сътворени с устройство, което им прилича според естеството им и са въведени в живота като съвършени организми; те боледуват, когато се отклоняват от естественото за тях: или от лоша храна, или от друга някоя болестотворна причина. Следователно Бог е сътворил тялото, а не болестта. Повредила се е душата, отклонявайки се от естественото за нея. А кое за нея е било най-първостепенното благо? Пребиваването с Бога и единението с Него посредством любовта. Отпадайки от Него, тя започнала да страда от различни недъзи. Защо у нея има изобщо възприемчивост към злото? По причина на свободен стремеж, повече от всичко свойствен на разумната природа. Не бидейки свързана с никаква необходимост, получила от Твореца свободен живот като сътворена по образ Божий, тя разбира доброто, умее да му се наслаждава, надарена е със свобода и сила, пребивавайки в съзерцание на прекрасното и в разумно наслаждение, може да съблюдава естествения за нея живот; но има също свободата да се отклони понякога от прекрасното. А това става, когато, преситена от блаженото наслаждение и като в някаква дрямка отпадайки от възвишеното си състояние, влиза в общение с плътта за гнусни наслаждения на сластолюбие.

Високо бил някога Адам не по местопребиваване, а по добра воля; високо бил той, когато, получавайки душа, видял небето, възхитил се на красотата му, възлюбил Благодетеля, Който му дарил наслаждение от вечния живот, поставил го сред рая, дал му началничество по подобие на ангелите, направил го подобен на архангелите и способен да слуша Божествения глас. При все това, намирайки се под закрилата на Бога и наслаждавайки се на Неговите блага, скоро се преситил от всичко и като заслепен пред духовната красота предпочел изглеждащото приятно за плътските очи и над духовното поставил напълването на стомаха.

Скоро той бил извън рая, извън блажения живот, ставайки зъл не по необходимост, а от безразсъдство. Така той, съгрешавайки по причина на погрешен избор, умрял по причина на греха. Бог е живот, а лишаването от живот - смърт. Адам сам си приготвил смърт чрез отдалечаването от Бога според написаното: *“Който се отдалечават от Тебе, загиват”* (Пс. 72:27). Бог не възпрепятствал нашето разрушение по причини, обяснени по-горе, за да не съхрани самия недъг в нас като безсмъртен, както грънчарят не би поискал да постави в огъня глинен съд, който тече, докато не поправи съответния недостатък.

Но ще кажат: *“Защо в самото ни устройство не е заложена безгрешност, така че да не можем да сгрешим, макар да бихме искали?”* Затова, защото и ти не признаваш слугите си за добри, докато ги държиш свързани, а когато виждаш, че доброволно изпълняват пред тебе своите задължения. Затова и Богу е угодно не принуденото, но извършеното от добродетел. А добродетелта произлиза от добра воля, а не по необходимост. А добрата воля зависи от това, което е в нас; и което е в нас, то е свободно. Така, който порицава Твореца, че не ни е устроил естествено безгрешни, той всъщност предпочита неразумната природа пред разумната, неподвижната и нямаща стремежи пред природата, надарена със свободна воля и действие.

Това е казано като необходимо отклонение, за да не може човек, изпаднал в бездната на помислите, като губи възделеното, да загуби и Бога. Затова да престанем да поправяме Премъдрия. Да престанем да търсим по-добро от сътвореното от Него. Макар и да са скрити от нас причините за частните му разпоредби, да утвърдим в душите си, че от Благия не произлиза никакво зло.

С този въпрос във връзка с понятията е свързан друг - за дявола. *“Откъде е дяволът, ако злото не е от Бога?”* Какво ще кажем на това? При такъв въпрос е достатъчно същото разсъждение, което представихме за лукавството у човека. Защо човек е лукав? По своята собствена воля. Защо дяволът е

зъл? По същата причина, защото и той имал свободен живот, и на него била дадена власт да пребивава с Бога или да се отдалечава от Благия. Гавриил е ангел и винаги предстои пред Бога. Сатана е ангел, който съвършено е паднал от своя чин. Първия опазила във висините добрата воля, а последния низвергнала свободата на волята. Но първия го опазила ненаситната любов към Бога, а другия го направило отречен отдалечаването от Бога. Именно това, отчуждаването от Бога, е зло. Малко движение на око предизвиква или да гледаме слънчевата страна, или да сме в сенчестата страна на тялото си. И там просвещението е готово за този, който гледа направо, необходимо е омрачението за онзи, който отвръща погледа си към сянката. Тъй и дяволът е лукав, имайки лукавството си според волята си, а не че природата му е противоположна на доброто.

“Защо враждува с нас?” Затова, че ставайки вместилище на всякакъв порок, приел в себе си и болестта на завистта и завидял на нашата чест. За него бил непоносим нашият щастлив живот в рая. С коварство и хитрости измамвайки човека и употребявайки като средство на измама именно същото възжелание, което имал човек - да се уподобява на Бога, той показал дървото и обещал, че чрез вкусане на плода човек ще стане подобен на Бога. Защото казал: *“В деня, в който вкусите от тях, ще ви се отворят очите и ще бъдете като богове, знаещи добро и зло”* (Бит. 3:5). Затова той не е създаден като наш враг, но от завистта е доведен до вражда с нас. Защото, виждайки, че сам е низвергнат от ангелите, не могъл равнодушно да гледа как земнороденият чрез преуспяване се възвисява до ангелско достойнство.

А доколкото е станал враг, Бог запазил у нас съпротива към него, когато отнасяйки угроза към него самия, казал на звяра, който му служил за оръдие: *“Ще всея вражда между тебе и жената и между твоето семе и нейното семе”* (Бит. 3:15). Действително вредно е сближаването с порока, защото у сближаващите се такъв съюз на дружба възниква обикновено вследствие уподобяване един на друг. Справедливо е казано: *“Не лъжете, лоши беседи развалят добрите нрави”* (1 Кор. 15:33). Както в страните с нездрав климат вдишваният дори за кратко въздух напременно предизвиква болест, тъй и лошото общество внася в душата голямо смущение. Затова е и непримирима враждата със змията. Ако оръдието е достойно за такава ненавист, то няма още повече не трябва да воюваме с действащия с оръдието?

Но ще кажат: “За какво е било в рая дървото, с помощта на което дяволът е могъл да успее в злоумисъла си против нас? Та ако я нямаше тая прелъстителна примамка, то как щеше да ни въвлече в смъртта чрез непослушание?” То е било затова, защото била нужна заповед, за да се изпита нашето послушание. Затова е било растение, даващо красиви плодове, че да можем ние, въздържайки се от приятното, да покажем превъзходството на въздържанието, и по право да се удостоим с венци за търпение. След вкусането последвало не само престъпване на заповедта, но и познаване на голотата. *“Яде, па даде на мъжа си, та яде и той. Тогава се отвориха очите на двамата, и разбраха, че са голи”* (Бит. 3:6-7). А голотата не било необходимо да се знае, за да не се разсейва умът на човека, измисляйки си одежди и защита от голотата, и изобщо с грижи за плътта да отвлича съсредоточеното си внимание в стремеж към Бога.

Но защо не му се предоставиха дрехи веднага след сътворението? Защото не са били прилични нито естествените, нито изкуствените одежди. Естественото облекло е свойствено за безсловесните: такива са пера, козина и груба кожа, способна да защитава от студ и да понася жегата. И в това едно животно няма ни най-малко предимство пред друго, защото у всички природата е с еднакво достойнство. А за човека било прилично според любовта към Бога да получава отлични дарования и блага. Упражненията в изкуство биха произвели недостиг на време, което най-вече следвало да се избягва като вредно за човека. Затова и Господ, отново призовавайки ни към райски живот, премахва от душите ни грижата, казвайки: *“Не се грижете за душите си - какво да ядете и да пиете - ни за тялото си, какво да облечете”* (Мат. 6:25). Затова не било необходимо за човека да има както естествени, така и изкуствени покривала. Напротив, ако би показал своята доблест, за него били приготвени други покрови, които по Божия благодат биха красили човека и щяха да сияят на него във вид на светли одежди, подобни на ангелските, превъзхождащи пъстротата на цветовете, светлостта и лъчезарността на звездите. По тази причина на човека неведнага били дадени одежди, понеже те се предназначавали за него като награда за добродетелта, но дяволската злоба не позволила на човека да получи

И тъй, дяволът станал наш противник вследствие на падението, до което сме били доведени от неговата злоба. И според Божието домостроителство с него сме в борба, за да го победим с послушание и да възгържествуваме над противника. Друго нещо, ако не беше станал дявол, но пребиваваше в чина, в който го поставил отначало Чиноподобникът! Но доколкото станал отстъпник, враг на Бога и враг на човешките, сътворени по образ Божий (той е човеконенавистник по същата причина, по която е и богоборец: той ни ненавижда като творения на Господа, ненавижда ни и като Божие подобие), то мъдрият и благопромислителен Домостроител на човешките дела се възползвал от лукавството му за обучение на нашите души, както и лекарят употребява отровата от ехидна в състава на спасително лекарство.

“Кой е дяволът? Какъв е неговият чин? Какво достойнство има? И защо всъщност се нарича сатана? - Защото е противник на доброто. Такова е значението на еврейската дума, както знаем от книга Царство. *“И Господ въздигна на Соломона противник - идумееца Адера, от идумейски царски род”* (3 Цар. 11:14). Дявол е затова, защото бива и подстрекател, и обвинител в нашите грехове, радва се на гибелта ни и изкарва на присмех нашите деяния. А природата му е безпътна според думите на Апостола: *“Нашата борба не е против кръв и плът, а против началствата, против властите, против светоуправниците на тъмнината”* (Еф. 6:12). Мястото на началстването му е във въздуха, както говори същият Апостол: *“Князът на въздушната власт, сиреч на духа, който сега действа в синовете на неверието”* (Еф. 2:2). Затова и се нарича княз на тоя свят, защото началството му е в надземните области. Тъй и Господ казва: *“Сега е съд над тоя свят; сега князът на тоя свят ще бъде изтъден вън”* (Иоан. 12:31). И още: *“Иде князът на тоя свят и в Мене той няма нищо”* (Иоан. 14:30). Когато се говори за войнство на дявола, че това са *“поднебесните духове на злобата”* (Еф. 6:12), трябва да се знае, че Писанието обикновено нарича небето въздух, например *“птиците небесни”* (Мат. 6:26) - и *“възлизат до небесата”* (Пс. 106:26), тоест издигат се високо във въздуха. Затова и Господ видял *“сатаната как пада от небето като светкавица”* (Лук. 10:18), т. е. свален от своята власт, съборен долу, за да го победят уповаващите на Господа. Защото Той е дал на учениците Си *“власт да настъпват на змии и скорпи и на всяка вражеска сила”* (Лук. 10:19).

Доколкото лукавото му потисничество е победено и земята е пречистена чрез спасителните страдания на Умиротворителя на *“всичко, що е на Небесата и що е на земята”* (Кол. 1:16), то на нас се проповядва вече Царството Божие. Тъй Иоан говори: *“Приблужи се Царството небесно”* (Мат. 3:2), и Господ навсякъде проповядва *“Евангелието на Царството”* (Мат. 4:23) и отнапред възгласяват ангелите: *“Слава във висините Богу, и на земята мир”* (Лук. 2:14), и радостните заради влизането на нашия Господ в Иерусалим възклициват: *“Мир на небето и слава във висините!”* (Лук. 19:38). Изобщо хиляди са победните гласове, свидетелстващи за окончателното поваляне на врага; затова, за да не остава никаква борба и никакъв подвиг във висините, никой не се противи и не ни отклонява от блажения живот, но спокойно можем да вървим напред, за да се наслаждаваме вечно на дървото на живота, да се приобщим към което ни пречееше отначало коварството на змията, защото *“Бог постави Херувим и пламенен меч... за да пазят пътя към дървото на живота”* (Бит. 3:24). Като завършим този път безпрепятствено, да влезем в благодатта на Иисус Христос, нашия Господ, Комуто слава и владичество навеки!

Амин!

Превод Ирина Павлова
Редакция Илия Христов
Коректор Лили Борисова
ISBN 954-734-003-4